

Caruna (Caruna Espoo Oy ja Caruna Oy)

22.8.2025

Carunan huomiot kansallisen energia- ja ilmastostrategian luonnokseen

Kasvi huonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen

Caruna pitää tärkeänä, että Suomi jatkaa toimia kohti hiilineutraaliutta tavoiteaikataulussa.

Energiaturvallisuus

Caruna jakaa luonnoksessa esitetyn näkemyksen energiaturvallisuuden keskeisyydestä taloudelliselle vakaudelle ja yhteiskunnalliselle hyvinvoinnille. On tärkeää, että Suomen sähköjärjestelmän toimintavarmuus ylläpidetään kaikissa olosuhteissa vaihtelevan sähköntuotannon ja teollisuuden sähkönkäytön lisääntyessä sekä lämmityksen ja liikenteen sähköistyessä (s.25-26).

Caruna huomauttaa, että yhteiskunnan sähköistyminen tapahtuu nimenomaan jakeluverkkojen kautta lämmityksen ja liikenteen sähköistyessä, puhtaan sähköntuotannon ja teollisuuden sähkönkäytön lisääntyessä sekä aktiivisten ja energiamarkkinaan osallistuvien asiakkaiden määrän kasvun myötä.

Tämä kehitys tarkoittaa jakeluverkolle ennen kaikkea tehon tarpeen kasvua. Ennustemme mukaan Caruna Espoo Oy:n (kaupunkimaiset alueet) verkon huipputehon tarve kasvaa seuraavan 10 vuoden aikana 191 % ja Caruna Oy:n (haja-asutusalueet) alueilla 62 %.

Samalla tämä kehitys edellyttää huomattavia investointeja jakeluverkkoon. Suomen jakeluverkkoinvestointitarve on seuraavan kymmenen vuoden aikana noin 12 miljardia euroa, mikä tarkoittaa 1,2 miljardia euroa vuodessa (Eurelectric). Carunan osuus tästä on noin 200 miljoonaa vuosittain. Vertailuna voidaan todeta, että viime vuosina ala on investoinut n. 600-700 miljoonaa euroa eli puhutaan investointitarpeen kaksinkertaistumisesta.

Tämä merkittävä investointitarve huomioiden, kotimaan sääntelyn kehitys on huolestuttava: Energiaviraston 1.1.2024 voimaan tulleet jakeluverkkojen valvontamenetelmät uhkaavat ennakoivaa ja suunnitelmallista verkon kehittämistä ja heikentävät yhtiöiden investointikykyä mikä lykkää kasvua mahdollistavaa verkon kehitystä.

Jakeluverkkojen investointitarve seuraavan kymmenen vuoden aikana on yli kaksikertainen myös luonnoksessa mainitun kantaverkon investointiohjelmaan verrattuna (12 miljardia euroa vrt. 5,2 miljardia). Tätä vasten energia- ja ilmastostrategian toimenpiteiden keskittyminen pelkästään kantarverkkoyhtiön investointikykyyn, ja ainoastaan Fingridin investointien ”kiirehtimiseen”, on huolestuttavaa eikä tule riittämään suomalaisen sähköverkon ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi tulevia tarpeita ja yhteiskunnan sähköistymistä varten.

Caruna painottaa, että puhtaan energian investoinnit eivät ole mahdollisia toteuttaa ilman kestävä ja toimivaa jakeluverkkoa, vaan ne tulevat vaatimaan merkittävää verkon vahvistamista. Näin siitäkin huolimatta, että uusia työkaluja ja kannusteita jouston edistämiseksi otetaan jatkuvasti lisää käyttöön. Carunalla on tälläkin hetkellä useita esimerkkejä verkkoalueellaan teollisen kokoluokan hankkeista (datakeskushankkeet, aurinkovoima, latauspisteet, akkuvarastot), jotka viivästyvät tai uhkaavat peruuntua valvontamenetelmien vaikutusten vuoksi. Valitettavasti tämä kehitys tulee pahenemaan tulevina vuosina, mikäli jakeluverkkoyhtiöiden investointikykyä ei paranneta. Tämän takia ehdotammekin, että tarvittavat investoinnit mahdollistetaan lainsäädännön muuttamisen kautta, kuten linjaamme siinä osassa lausuntoamme, joka koskee strategian lukua 3.3.

Caruna (Caruna Espoo Oy ja Caruna Oy)

22.8.2025

Uusien kapasiteetti-investointien (voimajohdot, sähköasemat) toteutusaika on niin pitkä, ja huomattavasti pidempi kuin suurimman osan verkkoon liittyvistä kulutus- tai tuotantoinvestoinneista, että kapasiteetti tulisi rakentaa ennakoivasti, jotta verkosta ei tule pullonkaula talouskasvulle silloin kuin muita investointeja on mahdollisuus toteuttaa.

Caruna tukee myös linjausta turvata sähkön saatavuus ja hyvä toimintavarmuus kaupunki-, taajama- ja haja-asutusalueilla (s.27). Tämän kirjauksen osalta Caruna huomauttaa, että konkreettiset toimenpiteet puuttuvat tämän tavoitteen osalta strategian luonnoksesta.

Myös energiaverkkojen palautumiskyvyn ja korjauskapasiteetin kehittäminen edistämällä energia-verkkojen kriittisten komponenttien varastointia on Carunan mielestä tervetullutta (s.27). Tämän osalta on kuitenkin ensisijaisen tärkeää varmistaa varmuusvarastoinnin rahoitus, joka mahdollistaa verkkoyhtiöille tarvittavat toimet tavoitteen saavuttamiseksi.

Energiamarkkinoiden kehittäminen

Strategian luonnoksessa todetaan, että varmistetaan Suomen sähköjärjestelmän hyvä toimintavarmuus ja kustannustehokkuus. Caruna kehittää verkkoaan pitkäjänteisesti ja kustannustehokkaasti, ja Suomessa verkkopalvelun hinta on - mittavista investoinneista toimintavarmuuteen huolimatta - Eurooppalaisen keskiarvon alapuolella. Asiakaskohtaiseen verkkomäärään suhteutettuna, Suomen siirtohinnot kuuluvat EU:n halvimpiin. Merkittävät investoinnit verkon kehittämiseen viimeisen 10 vuoden aikana ovat myös olleet edellytys uusiutuvan energiantuotannon jo tapahtuneelle kasvulle, venäläisestä energiasta irtaantumiselle ja edulliselle sähkön hintakehitykselle 2022 kriisin jälkeen.

Luonnoksessa mainitaan että ”huolehditaan Fingridin investointikyvystä, jotta kantaverkkoon ei muodostu merkittäviä pullonkaloja missään päin Suomea.” (s.30). Tämä linjaus tulisi koskea kaikkia Suomen energiajärjestelmän sähköverkkoja - mukaan lukien jakeluverkot ja niiden eri jännite- tasot, joihin iso osa puhtaan siirtymän hankkeista liittyy. Caruna on Fingridin suurin asiakas ja iso osa suomalaisten yhtiöiden ja yksilöiden käyttämästä sähköstä kulkee jossakin vaiheessa Carunan verkon kautta. Tästä johtuen Fingridin verkon kehittäminen ei yksin riitä sähköjärjestelmän pullonkalojen poistamiseksi. Nyt jakeluverkkojen investointikyvystä ei ole huolehdittu tarpeeksi ja konkreettiset toimenpiteet jakeluyhtiöiden investointikyvyn turvaamiseksi puuttuvat.

Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky

Innovaatioihin ja tutkimukseen liittyen Caruna toteaa lyhyesti, että energiajärjestelmän kokonaiskehittämisen kannalta on tärkeää, että sääntely mahdollistaa myös sähköverkkotoimijoille kannustimet pilottiprojekteille ja kokeiluille nyt ja jatkossa.

Kysymys politiikkatoimen vaikutusarviosta

Caruna esittää, että Energiapolitiikan sektorin toimenpiteisiin lisätään uusi toimenpide ”Sähkömarkkinalain ja valvontalain tulee ottaa huomioon puhdas siirtymä sekä kansalliset energia- ja ilmastotavoitteet jakeluverkon kehittämisessä ja mahdollistaa tarvittavat ennakoivat investoinnit verkkoon kasvun mahdollistamiseksi.”

Tämä siksi, että toimitus- ja huoltovarmuuden tavoitteiden saavuttaminen sekä puhtaan siirtymän investointien kotiuttaminen edellyttävät sähkömarkkinalainsäädännön kehittämistä. Nykyinen lainsäädäntökehys ei ota huomioon kansallisten ilmasto- ja energiatavoitteiden vaatimaa verkon kehittämisen tarvetta. Vain toimitusvarmuuden tavoitteet on kirjattu lakiin.

Caruna (Caruna Espoo Oy ja Caruna Oy)

22.8.2025

Energiaviraston valvontamenetelmiin tarvitaan muutos nopeasti. Koska lainsäädäntö ei huomioi ilmasto- ja energiatavoitteita, sähköverkkvoja valvova Energiavirasto ei näe puhtaan siirtymän edistämisen ja tätä kautta investointien kasvun kuuluvan heidän tehtäviinsä verkkoyhtiöiden valvonnan osalta eivätkä valvontamenetelmät näitä tavoitteita myöskään mahdollista.

Jotta tarvittavat sähköverkkoinvestoinnit pystytään toteuttamaan, on tärkeää saada sähkömarkkina- laki ja valvontalaki ajan tasalle vastaamaan muuta lainsäädäntöä ja poliittista tahtotilaa.

Muuta kommentoitavaa energia- ja ilmastostrategiaan liittyen

Yleisellä tasolla Caruna näkee, että energia- ja ilmastostrategia on kokonaisuudessaan hyvä. Luonnoksen linjauksista puuttuu kuitenkin konkretia politiikkatoimista jakeluverkkojen osalta, huomioiden jakelutoiminnan kriittisyys hiilineutraalisuustavoitteiden, puhtaan siirtymän ja huoltovarmuuden kannalta.

Strategiassa toistuva käsite ”kohtuullinen hinnoittelu” vaatii myös tarkentamista. Kokonaisuutena (energia, siirto ja jakelu) sähköenergian hinta on Suomessa erittäin kilpailukykyistä ja kuten aiemmin todettu investoinnit verkkoinfrastruktuurin kehittämiseen mahdollistavat itse sähköhinnan positiivisen kehittymisen. Sähköhinnan (tai energian) hintaa ja sen kehitystä tulisi tarkastella kokonaisuutena eikä osissa.

Sähköjakelu itsessään on Suomessa jo kohtuuhintaista, varsinkin kun vertailu tehdään muihin Euroopan maihin ja tiedostetaan, kuinka mittavat investointitarpeet sähköverkkoihin heillä on edessään. Suomessa jakeluverkkoihin on investoitu systemaattisesti vuosikymmenten ajan, mikä on parantanut sähkötoimitusvarmuutta merkittävästi koko maassa, ja samalla pitänyt hinnat kansainvälisessä vertailussa kohtuullisina.

Huomioiden sähköverkoille nykyisin asetetut velvoitteet (mm. huoltovarmuus, toimitusvarmuus ja kyberuhkiin varautuminen) sekä odotukset, jakeluhintojen ei voida odottaa pysyvän nykyisellään - saati laskevan. Infran rakentaminen ennakoiden sen sijaan mahdollistaa verkonkustannustehokkaan ja systemaattisen kehittämisen ja sitä kautta investointien houkuttelun, talouskasvun, asiakkaiden osallistumisen sähkömarkkinaan ja joustopalveluiden kehittämisen koko maassa.

Puhtaan siirtymän investointien houkuttelu Suomeen on tässä muutoksessa tärkeää: mitä enemmän käyttäjiä infrastruktuurilla kuten sähköverkolla on, sitä pienempi osa kustannuspaineesta kohdistuu yhteen käyttäjään. Verkon kehittäminen mahdollistaa uusien asiakkaiden mukaan tulon ja sitä kautta maksurasituksen tasaantumisen useammalle verkon käyttäjälle.

Ilman merkittävien investointien mahdollistamista jakeluverkkoihin emme saavuta hiilineutraaliustavoitetta emmekä kykene houkuttelemaan Suomeen tarvittavia investointeja sekä tuotantoon että kulutukseen - investointeja, joilla on myös merkittävä työllisyysvaikutus.